

Eerlijke handel, ook voor Belgische boeren ?

© Daniel Plazanet

Flashback: 2009, de melkcrisis in Europa bereikt haar hoogtepunt. Boze Belgische boeren op de rand van het faillissement lozen miljoenen liters melk in een wei. Ook zij eisen een eerlijke prijs, een correcte handel.

De situatie vandaag is nauwelijks rooskleuriger. Boeren kunnen niet leven van hun job met een melkprijs van 30 cent terwijl de productiekosten rond de 40 cent bedragen. De boeren hier vragen ook een faire prijs, een eerlijke handel. Een verzoek waar de historische fairtradespelers in België verschillende meningen over hebben.

Het begrip eerlijke handel dat altijd werd gebruikt om het solidaire handelsverkeer tussen het Zuiden en het Noorden aan te duiden, doet zo zijn intrede in het debat over ons landbouwbeleid.

De fairtradebenadering zou voortaan ook kunnen worden gebruikt voor Europese producenten, die oude kennis met moderne technieken willen combineren om zo een duurzaam landbouwmodel te bekomen dat het sociale weefsel stimuleert. Producenten die hun boerderij als een levend ecosysteem zien en kwalitatieve, gezonde en voedzame producten aanbieden met respect voor de gebruikte natuurlijke grondstoffen en dus respectvol voor de consument.*

FAIREBEL en BIODIA, eerlijke melk van bij ons!

Ten gevolge van de nooit eerder geziene crisis in de landbouwsector lanceren de Belgische boeren hun eigen solidaire merk FAIREBEL. Het label garandeert een fatsoenlijk inkomen voor alle actoren in de Belgische melkproductieketen. Voor elke liter melk die wordt verkocht krijgen de 500 Belgische boeren die lid zijn van de coöperatie Faircoop 10 cent extra. 65% van de leden komt uit Wallonië, 35% uit Vlaanderen. De meeste Belgische supermarkten bieden Fairebel aan. De coöperatie produceert nu naast halfvolle melk ook volle chocolademelk (waarvan de cacao helaas niet fairtradegecertificeerd is) en drie soorten roomijs. www.fairebel.be

Fairebel is niet het enige initiatief. De biologische groothandel Biosano lanceerde samen met de coöperatie Biomelk Vlaanderen een eerlijke, biologische melk in oktober 2011, tijdens de Week van de Fair Trade.

De prijs van hun melk wordt twee keer per jaar berekend, tenzij de productiekosten sneller zouden veranderen. Op die manier moeten de leden hun melk nooit verkopen aan een prijs die lager is dan hun kosten en krijgen ze een eerlijke vergoeding voor hun werk.

Wim de Middelmeer, commercieel verantwoordelijke van Biomelk Vlaanderen legt uit hoe het in zijn werk gaat: "Het model neemt een melkboerderij met 60 koeien en 1,5 voltijdse werkracht als referentie. De prijs van een liter biologisch geproduceerde melk (45,10 euro/100 liter sinds april 2013) is gebaseerd op gedetailleerde parameters zoals de prijs van het veevoeder, de gemiddelde productiekost, het gemiddelde inkomen voor een werkracht en gezondheidskosten. De specificaties van het model werden gedefinieerd in samenwerking met de ngo Vredeseilanden en worden gecontroleerd door Tüv Nord Integra." Biodia-melk wordt voornamelijk verkocht in natuurwinkels en sinds maart 2013 ook in alle winkels van Oxfam-magasins du Monde (de Waalse tegenhanger van Oxfam-wereldwinkels).

Binnenkort brengen ze chocomelk met Max Havelaar gecertificeerde cacao en rietsuiker op de markt in flesjes van 50cl.

Ook in de rest van Europa ontstaan gelijkaardige initiatieven. In 2010 presenteerde het bekende Duitse biolabel Naturland zijn gecertificeerde melk 'Naturland Fair' uit de uitlopers van de Beierse Alpen. Dit deden ze op Biofach, de grootste beurs voor biolandbouw in Europa. In Engeland zijn heel wat bekende mensen, waaronder de aartsbisschop van York, er voorstander van om het fairtradelabel ook toe te kennen aan nationale melkproducenten om zo een verlieslatende industrie te redden.

Wat denken de klassieke Belgische fairtradespelers?

Max Havelaar, de belangrijkste labelingorganisatie van de sector, lijkt het meest terughoudend om het fairtradeconcept open te stellen voor Europese producten. "Zelfs al ondersteunt Max Havelaar België elk initiatief dat erop gericht is om lokale boeren een duurzaam bestaan te garanderen", toch wil de organisatie "de term Fairtrade en haar keurmerk voorbehouden voor producten van kansarme producenten uit het Zuiden. Fairtrade is immers in oorsprong en tot op vandaag een alternatieve aanpak van armoedebestrijding gegroeid vanuit het *Trade not aid*-gedachtegoed. Fairtrade richt zich op de meer dan één miljard armen die leven met minder dan twee dollar per dag. Fairtrade wil voorwaarden scheppen opdat zij zelf de positie en middelen verwerven om uit de armoedespiraal te geraken."

In Vlaanderen deelt **Oxfam-Wereldwinkels** deze mening grotendeels. De ontwikkelingsproblematiek en de uitdagingen waarmee boeren in het Zuiden te maken krijgen, zijn van die aard dat zij een specifieke aanpak vereisen. Fair trade, dat de drie pijlers van duurzame ontwikkeling omvat, is daarvoor het meest geschikte model." Het is belangrijk dat duurzame productie in het Noorden wordt aangemoedigd en ondersteund. Wij willen onze ervaring inzake landbouw en handel in en met het Zuiden wel delen, maar we beschouwen dit niet als de kern-taak van de fairtradebeweging."

De Belgische Federatie voor Eerlijke Handel, B.F.T.F. vzw, "is zich bewust van de economische moeilijkheden waarmee momenteel meer en meer kleine lokale producenten (en niet enkel melkproducenten) te kampen hebben en vindt dat de eerlijke aanpak niet enkel van toepassing mag zijn op benadeelde producenten uit het Zuiden, maar dat hij ook veel kan betekenen in het Noorden. Omdat ze evenwel niet het risico wil lopen de consumenten te bedriegen, meent B.F.T.F. dat het in de praktijk brengen van eerlijke Noord-Noord-handel en het commerciële gebruik van deze notie zorgvuldig moeten worden begeleid, net als de praktijken van eerlijke Noord-Zuid-handel."

Oxfam-Magasins du monde stelt fair trade momenteel wel al open voor kleinschalige duurzame landbouw in het Noorden. Onder de naam *Boeren uit het Noorden* bieden zij consumenten een assortiment duurzame kleinschalige landbouwproducten aan van verschillende Belgische en Europese leveranciers (Biosano, Brasserie de la Lesse, Ethiquable). Die vormen een aanvulling op het bestaande aanbod fairtradeproducten.

"We steunen Europese landbouwproducentengroepen die agro-ecologische productietechnieken gebruiken. We doen dat onder meer door hen een eerlijke prijs te bieden. Zo willen we strijden tegen de negatieve mondiale gevolgen van het agro-industriële model zoals honger, klimaatverandering en uitputting van de natuurlijke rijkdommen."

Vanaf september 2013 zal het *Boeren uit het Noorden*-assortiment te verkrijgen zijn in al hun winkels in Brussel en Wallonië. Sommige fungeren eveneens als afhaalpunt voor lokale fruit- en groentenmanden. www.omdm.be

Alter Eco en **Ethiquable** zijn twee Franse fairtradespelers. In 2011 besloten ze de sprong te wagen en lanceerden ze - elk apart - een eerlijke, biologische en lokale aanpak ten voordele van kleine, Franse boeren. Het gamma *Paysans d'ici* van Ethiquable baseert zich op 27 criteria om boerenlandbouw te garanderen. Sinds april 2011 zijn 16 producten van 9 boerengroeperingen beschikbaar, waarvan ook enkele op de Belgische markt.

Herlocalisatie van de economie

Lokale en regionale eerlijke handel haalt zijn legitimiteit uit de herlocalisatie van de economie, de kortere ketens, de strijd tegen de excessen van de globalisering die appels uit Zuid-Afrika naar Europa doet reizen of eerlijk appelsap uit Chili naar België brengt.

Lokale en regionale eerlijke handel ontwikkelt zich bovendien ook in het Zuiden. Talrijke initiatieven zien het licht in verschillende landen waaronder Ecuador, India, Mexico, Brazilië, Zuid-Afrika, Kenia ... steunend op de koopkracht van de lokale middenklasse en de bloeiende toeristische sector.

Samuel Poos
Coordinator Trade for Development Centre
2de editie, juli 2013

De meningen die in deze publicatie naar voren worden gebracht zijn niet noodzakelijk de opvattingen van BTC of de Belgische Ontwikkelingssamenwerking.

* Alter Eco, presentatie van het nieuwe gamma, januari 2011